

MKR-sak 25/99: Orienteringssaker

Saksbehandler: Ørnulf Steen

Saksordfører: Astrid Sandsmark

- a) Generalsekretærens årsrapport fra MKR 1998 (Vedlagt)
- b) Muntlig orientering på møtet om kirkelige tiltak i forbindelse med krigen på Balkan
Referat fra møtet 23.04.99 og program for møtet 04.05.99 ligger vedlagt

c) Homofilisaken

På siste MKR-møte ble det samtalt om ønskeligheten av at MKR skulle arbeide med de økumeniske implikasjoner ved homofilisaken. Dette ble særlig aktualisert av vedtaket i Kirkerådet. Kirkerådet vil imidlertid på sitt neste møte kun behandle spørsmålet om Kirkemøtets kirkerettslige og normgivende kompetanse. MKR vil derfor komme tilbake til de økumeniske implikasjoner ved homofilisaken på et senere tidspunkt.

Et brev fra Amnesty International med basis i debatten under Generalforsamlingen i Harare ligger vedlagt.

d) Jubileum 2000

Bønn jorden rundt: Det skal lages en liten bok med noe i overkant av 60 bønner fra våre søsterkirker. Vi må rette henstillinger til de kirkene vi i særlig grad har et samarbeid med, og Rådets medlemmer bør også bruke sine kontakter. Brev fra Jubileum 2000 ligger vedlagt
Vennsapsbesøk: For å synliggjøre at vi er en del av en verdensvid kirke, er et samarbeid mellom misjonsorganisasjonene (SMM), Kirkens Nødhjelp/Caritas og Jubileum 2000 innledet. Besøksprogrammet bør ha forankring innenfor et prosti. Brev fra Jubileum 2000 ligger vedlagt

e) Religionsfrihet

Det ble bedt om at arbeid med religionsfrihet og religionsforfølgelse ble gitt større oppmerksomhet i Rådets arbeid. Rådets medlemmer utfordres til å komme med tilbakemeldinger på hva en utredning til septembarmøtet bør legge vekt på, både når det gjelder region og tema. Fagorganene under Mellomkirkelig Råd (KISP/AU og Menneskerettighetsutvalget) vil bli trukket inn i dette arbeidet. En kort orientering om en flerreligiøs delegasjon til Kina blir gitt på møtet. Det er Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet som er utfordret av Utenriksdepartementet til å bidra med innspill til å sikre trosfriheten i Kina i forkant av rundebordet om menneskerettigheter i midten av juni.

Forslag til vedtak:

Orienteringene tas til etterretning. Rådet vil særlig vektlegge:

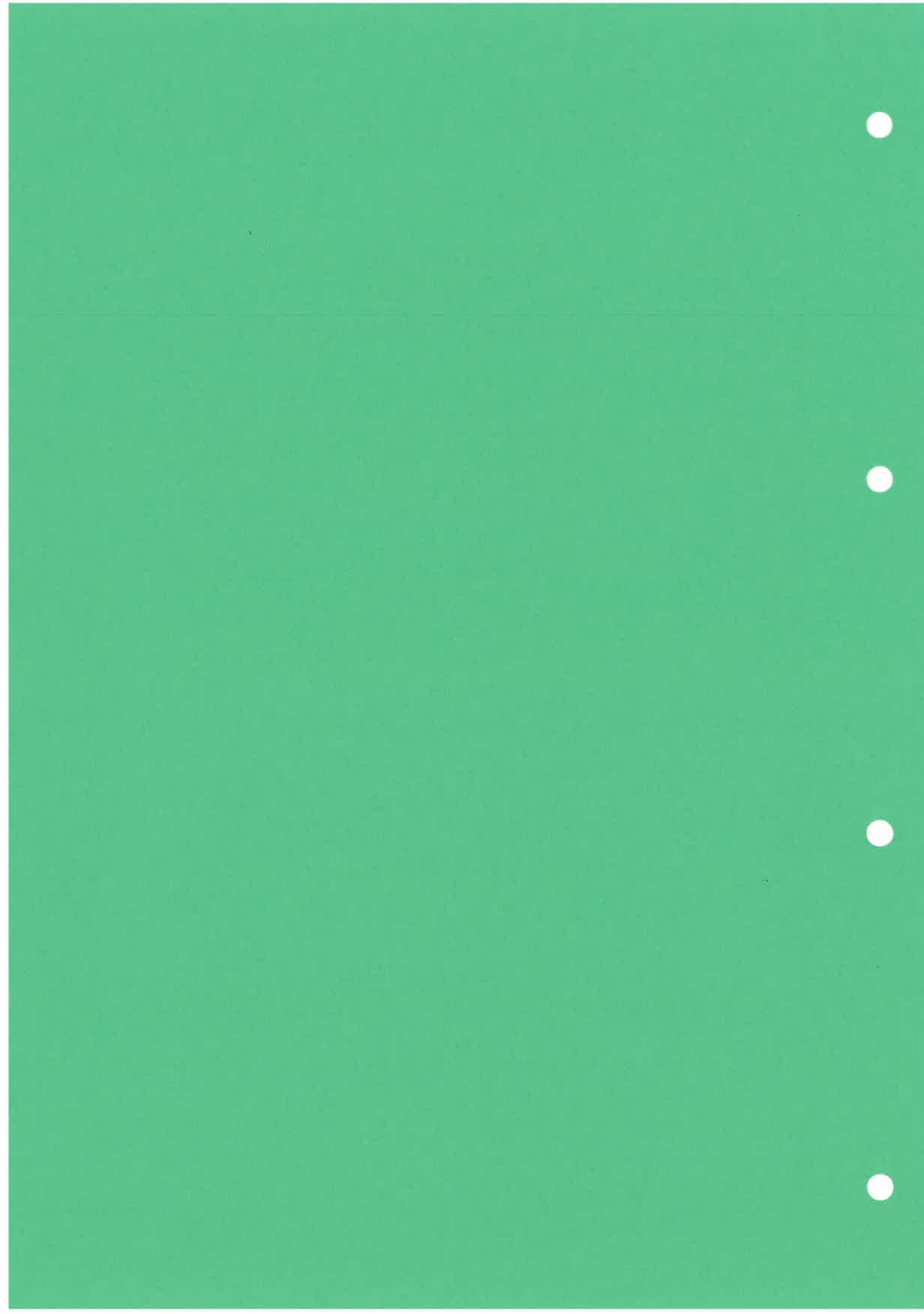
-

-

[Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

MKR-sak 25/99 a)

**Årsrapport 1998
for
Mellomkirkelig råd for Den norske kirke**

- Vi forplikter oss i dette 50. jubileumsår til å styrke Kirkenes Verdensråd som et sant økumenisk fellesskap slik at det kan oppfylle den hensikt det ble dannet for, til Guds ære.

Med disse ordene hentet fra liturgien i gudstjenesteteltet i Harare, Zimbabwe under Kirkenes Verdensråds (KV) generalforsamling 4-13 desember bekreftet kirkeledere fra KVs over 330 medlemskirker sin fortsatte forpliktelse på å delta i arbeidet for å virkeliggjøre den økumeniske visjon om kirkens enhet. Fra Den norske kirke - en av grunnleggerne av organisasjonen for 50 år siden- deltok Bispemøtets nyvalgte preses Odd Bondevik i en gripende seremoni og bekreftet dermed at vår kirke vil fortsette å være et aktivt medlem i dette globale kirkefellesskap.

Nytt terreng i den økumeniske bevegelse

Klarte generalforsamlingen - ved utgangen av det som er kalt «økumenikkens århundre» - å tegne opp det nye terreng som kirkene vil bevege seg i i det nye årtusen? Det gjenstår å se, men følgende fire navigeringspunkter vil stå sentralt:

- Hvordan er vi som kirker engasjert i misjon og evangelisering i en verden som i økende grad er pluralistisk ?
- Hvordan forstår vi dåpen som basis i det fellesskapsliv vi er kalt til å leve sammen?
- Hvordan kan vi ta i bruk våre ressurser, vårt vitnesbyrd og våre handlinger for verdens fremtids skyld ?
- Hvordan beveger vi oss sammen på vegen til synlig enhet?

Mot disse punktene vil Mellomkirkelig råd arbeide for at Den norske kirke i sterkere grad våger å prøve sine perspektiver ,prioriteringer og resultater. Følgende ting vil bli særlig viktig:

Et bærekraftig økumenisk engasjement og internasjonal forpliktelse i vår kirke må forankres enda tydeligere og mer forpliktende i kirkens strukturer fra lokalmenighet via bispedømmeråd til Kirkemøte. I dette arbeidet er det påkrevet med god samhandling mellom de sentralkirkelige råd slik at f.eks Stat-kirkeutvalgets arbeid med folkekirken og dåpen tar høyde for de økumeniske og internasjonale utfordringene.

Generalforsamlingen tema «Søk Herren - gled dere i håpet» og dens budskap til kirkene «Sammen under Afrikas kors» utfordrer medlemskirkene til intet mindre enn omvendelse. Fordi økumenikk har retning mot Gud og mot den verden Gud elsker så høyt, må bot og omvendelse, gudstjenesteliv og spiritualitet få slå dypere røtter i alt det vi gjør i . Det tales om å utdype det økumeniske engasjementet og at en «ecumenism of the heart» må være målet. Det vil være en viktig oppgave for Mellomkirkelig råd å kople dette sammen med den «åndelige fornyelse» som Kirkemøtet 1998 førte opp som et nytt satsingsområde. Her vil det også ligge til rette for et samarbeid med misjonsorganisasjonene i rammen av Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon (SMM).

I årene som kommer vil det bli arbeidet med etablering av et globalt økumenisk Forum for å kunne åpne opp for en bredere kontakt med kirker, kirkelige bevegelser og økumeniske organisasjoner som idag av ulike grunner ikke kan eller har valgt ikke å være medlemmer av Kirkenes Verdensråd. Det er også ønskelig at de konfesjonelle familiene tenkes inn i et slikt økumenisk Forum og Mellomkirkelig Råd ønsker denne utviklingen velkommen. Arbeidet med å utvide fellesskapet av kirker og organisasjoner som i vårt eget land søker sammen for å styrke den økumeniske visjon , trenger å hente inspirasjon fra ideen om et økumenisk Forum. Norges kristne råd (NKR) omfatter ikke alle kirkesamfunn i landet og det er liten grad av kontakt og samarbeid med organisasjoner som har sitt eget internasjonale økumeniske nettverk.

Oppsummerende kan en si at Den norske kirke av KVs generalforsamling utfordres til i langt sterkere grad å se at Kristus gråter over

vår splittelse, både den som går igjennom vår egen kirke og splittelsen mellom kirkesamfunn i vårt eget land. Fra dette smertepunkt må det skapes rom hvor alle kan kjenne seg hjemme og langt flere kan delta. Også i dette lys kan vår sentralkirkelige rådsstruktur som bygger både på at rådene har spesifikke oppdrag og samtidig utfordres til tettere samhandling og koordinering, finne en ny styrke i tiden som kommer.

Den norske kirke og de økumeniske organisasjonene

Mellomkirkelig råd har i 1998 ivaretatt Den norske kirkes deltakelse i de 7 økumeniske organisasjonene hvor vi er medlemmer Kirkenes Verdensråd (KV)
Det Lutherske Verdensforbund (LVF)
Konferansen av Europeiske kirke (KEK)
Nordisk Økumenisk Råd (NØR)
Leuenberg Kirkefelleskap
Churches Committe on Migrants in Europe (CCME)
Norges kristne råd (NKR)

Kontingenter og annen form for økonomisk støtte til disse organisasjonene beløp seg i 1998 til totalt 3,2 mill kr. hvorav KV på grunn av generalforsamlingen fikk den største tildelingen.

Medregnet Kirkens Nødhjelps bidrag til KV, LVF og KEK står Norge fram blant de største økonomiske støttespillerne til arbeid i regi av internasjonale økumeniske organisasjoner. Vår kirkes medlemskontingent til KV ligger imidlertid stadig langt under det nivå som er forventet tatt i betraktning av vårt kirkes størrelse og vårt lands brutto nasjonalprodukt.

Mellomkirkelig råd ivaretar kontakt og samhandlingen med vår kirkes representanter i de styrende organ i disse organisasjonene. Det er en økende utfordring å leve opp til de forventninger både Rådet og Kirkenes Nødhjelp har til disse styremedlemmene og til de forventningene organisasjonene selv har til den norske deltakelsen. Vår kirkes representanter i disse organene er: Trond Bakkevig i KV

Sigrun Møgedal i LVF
Finn Wagle i KEK

Norges kristne råd (NKR) er nå vel etablert som felles økumenisk organ på nasjonalt plan. I Trondheim er det videre etablert et lokalt økumenisk råd. Ettersom NKR styrkes, er det en riktig utvikling at økumeniske initiativ i økende grad bør ligge under NKR. Rådets kapasitet er imidlertid fremdeles relativt beskjeden med kun 2 ansatte og derfor må Mellomkirkelig råd fortsatt spille en rolle som økumenisk motor i flere saker. Samtidig må Den norske kirke ikke komme i skade for å svekke NKR's potensiale og duplisering må unngås.

Fra 1999 vil vår kirkes plass i NKR styrkes gjennom et vi får 2 styremedlemmer. På ulike måter har Mellomkirkelig råds sekretariat og medlemmer vært engasjert i planleggingen av den norske økumeniske feiringen av 2000 års jubileet for Kristi fødsel.

Ettersom NKR styrkes er det også nødvendig at Nordisk Økumenisk Råd (NØR) rolle gjennomdrøftes på nytt. Dette nordiske nivået blir lett overflødig i en situasjon hvor det nasjonal- økumeniske styrkes og hvor det europeiske og globale kommer nærmere.

I langt tydeligere grad enn tidligere må vi søke å legge en subsidiaritets tankegang til grunn. Det økumeniske arbeid må skje så nær menighetene som mulig. Dette prinsipp gjør det naturlig å understreke Konferansen av europeiske kirker (KEK) viktige rolle som et all-europeisk økumenisk organisasjon med gode forutsetninger vtil å arbeide med særegne europeiske problemstillinger som majoritets/minoritetspørsmål, forholdet til ortodokse kirker, asylsøkere og flyktninger og krisendom i møte med islam.

Og likeledes må vi spørre: Hva er det bare Kirkenes Verdensråd som en global organisasjon som kan gjøre? Og Det lutherske verdensforbund som et globalt fellesskap av lutherske kirker? I lys av KV's beslutning om å arbeide videre med en invitasjon til dannelsen av et globalt økumenisk Forum vil kirkefamiliene kunne få en fornyet betydning. Ikke som en manifestasjon av

konfesjonalisme, men som en annerledes måte å være tilknyttet KV på. I denne sammenheng kan LVFs arbeid med *communio*-tanken vise seg å bli svært viktig og økumenisk nyttig.

Den norske kirke og fellesskap med kirker i og utenfor Norge

Videreutvikling av «Nådens fellesskap»

Den norske metodistisk-lutherske samtalegruppen følger opp kirkefellesskapet «Nådens fellesskap» mellom vår kirke og Metodistkirken og viderefører den teologiske samtalen med utgangspunkt i den enigheten som er oppnådd. Det teologiske fokus har vært en drøfting av forholdet mellom rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen og helliggjørelsens sosiale dimensjon. I tillegg arbeider man med sider av samarbeidet som gjelder representasjon ved hverandres Årsmøter/Kirkemøter og med å bygge ut vennskapsmenighets-prosjekter.

Porvoo-fellesskapet

Etablering av vennskapsmenigheter skjer også i økende grad innen rammen av Porvoo-avtalen. Temaet er på dagsorden i den såkalte Porvoo-kontaktgruppen og det tas også direkte initiativ fra våre bispedømmer. I mars ble det første kirkeledermøtet i Porvoo-fellesskapet arrangert. Arbeidet med å avklare de juridiske/kirkerettslige konsekvensene av avtalen om kirkefellesskap er igang, likeledes et teologisk arbeid om kring diakonatet innenfor våre ulike tradisjoner.

Luthersk-katolske relasjoner

Den norske luthersk-katolske kontaktgruppen har drøftet fellesanliggender av mer praktisk art som f.eks. bruken av våre kirkehus til kirkelige handlinger i regi av den katolske kirke i Norge, samarbeid i forhold til pilegrimstradisjonene, evaluering av Kirkedager/Olavsdager i Nidaros og muligheten for tverr-konfesjonelle samtalegrupper om Felleserklæringen. Samtalene i gruppen er først og fremst preget av å at dette er et møtested der man for øyeblikket ikke vil ta på seg store utfordringer av teologisk art.

På bakgrunn av vedtaket på Det lutherske verdensforbunds Rådsmøte i juni om at det foreligger en luthersk konsensus etter at dens medlemskirker hadde uttalt seg om Felleserklæringen om rettferdiggjørelsen, har det pågått samtaler mellom LVF og Vatikanet om en undertegningsseremoni og premissene for denne. Intensjonen er at LVF og Den katolske kirke erklærer at lærefordømmelsene av hverandre fra reformasjonstiden på dette punkt ikke lenger er gyldige. En slik avklaring er nå oppnådd og i løpet av inneværende år vil med all sannsynlighet en særs viktig læremessig tilnærming mellom Den katolske kirke og Det lutherske verdensforbund være et faktum.

Luthersk-reformerte relasjoner

Samtalen mellom vår kirke og Det norske Misjonsforbund er i gang. Utgangspunktet for drøftingen har hittil vært forståelsen av dåpen i lys av «Baptism, Eucharist og Ministry» (BEM)-dokumentet og hvor både trosforståelse og antropologi har vært drøftet. Planen er at de avklaringer som oppnås gjennom disse samtalene, skal publiseres i et dokument hvor både enighet og uenighet mellom våre to kirkesamfunn tydeliggjøres.

Å underskrive Leuenbergkonkordien fra 1973 som et tilstrekkelig grunnlag for en avklaring av vår kirkes forhold til reformerte og unerte kirkene i Europa i det såkalte Leuenberg kirkefellesskap, har gjentatte ganger fått en positiv vurdering både i Bispemøtet, Mellomkirkelig råd og Teologisk Nemnd (TN). Samtidig har behovet for å avklare dette kirkefellesskapets selvforståelse og implikasjonene av en eventuell tilslutning blitt tydeligere. Dette ble ikke minst klart gjennom det offisielle samtalemøtet som ble ført med Leuenbergs Eksekutivkomite i Oslo i mai. Rådet har på denne bakgrunn bedt TN forberede en sak til Kirkemøtet 1999 med sikte på et vedtak om å undertegne Leuenbergkonkordien med en signatarforklaring som tydeliggjør vår kirkes premisser for å underskrive nå 26 år etterpå.

Nasjonalkomiteen for LVF

I 1998 har Mellomkirkelig råd arbeidet med å tilrettelegge for en fornyelse av Nasjonalkomiteen for Det lutherske verdensforbund (LVF) i Norge og har lyktes med det. Denne komiteen har i alle år vært identisk med MKR. På en av årets siste dager møttes representanter for de to norske lutherske medlemskirker i LVF (Den evangelisk lutherske frikirke og Den norske kirke) sammen med representanter for 8 lutherske organisasjoner samt Kirkens Nødhjelp til det første møte i en nyorganisert Nasjonalkomitee. Hovedformålet med dette er å søke å styrke relasjonene i Norge mellom LVFs medlemskirker, mellom disse kirkene og organisasjoner som har relasjoner til LVFs medlemskirker i andre land og vår felles deltakelse i og holdning til den lutherske communio.

Vennskapsmenigheter

Den overveiende positive erfaringen i våre menigheter til vennskapsmenighets-relasjoner til menigheter i andre deler av verden har i 1998 forsterket seg og er et meget gledelig frukt av blant annet Mellomkirkelig Råds systematiske virksomhet over flere år. En landskonferanse for menigheter og organisasjoner om temaet: "Vennskapsmenighet" er arrangert med Kirkenes U-landsinformasjon (KUI) som drivkraft. Konferansen hadde stor deltakelse og ga klar beskjed om at erfaringsutveksling rundt dette er ønskelig og strategisk viktig. Mellomkirkelig Råd har blant annet av denne grunn brakt temaet vennskapsmenigheter inn i Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon (SMM) for å få en felles gjennomtenking av egenart og eventuelle fellestrekk ved ulike modeller for kontakt mellom menigheter i vår kirke og menigheter i andre land.

Pilotprosjekt

I samarbeid med Hamar bispedømme, Det norske misjonsselskap og Kirkens Nødhjelp har Mellomkirkelig råd i 1998 deltatt i etableringen av et 3 årig prosjekt for styrking av lokalmenigheters økumeniske og internasjonale engasjement for rettferdighet og verdensmisjon. Initiativet har kommet fra

Hamar som har ønsket å bringe 3 parter sammen (Det norske Misjonsselskap, Kirkens Nødhjelp og Mellomkirkelig råd) til å samarbeide om å fornye menighetenes engasjement for internasjonalt arbeid i bred mening av ordet. Prosjektleder er tilsatt og har vært observatør ved FNs generalforsamling på rådets "kvote" høsten 1998. Mellomkirkelig råd ser så positivt på dette prosjektet at det bruker av sitt Fond for Økumenisk Innsats til å finansiere sin andel av prosjektbudsjettet.

Gudstjenesteliv

Kirkens U-landsinformasjon (KUI) har i 1998 i samarbeid med Mellomkirkelig råd fortsatt med å utarbeide liturgisk materiale til U-landssøndagen og Menneskerettighets søndagen. Det har også vært tilrettelagt materiale til bruk i menighetene for å markere den økumeniske forpliktelse. Dette ble foreslått lagt opp til tiden rundt 20 september da KVs markerte sitt 50 årsjubileum .

Heftet «Ansikt til ansikt med tekster og toner fra Sør» fra 1996 har imøtekommet et stort behov og er på full fart inn i mange menigheter som et flittig brukt supplement til menighetens sangliv. Som oppfølging av dette samarbeidet har en av forfatterne av heftet, sokneprest Sindre Eide, deltatt på Kirkenes Verdensråds generalforsamling for å samle ytterligere liturgisk materiale til inspirasjon i den åndelig fornyelse som skjer når menigheter kommer i kontakt med andre kirkers sanger. Dette er «ecumenism of the heart» i praksis.

Mellomkirkelig råd har deltatt i oppstarten av arbeidet i regi av Norges kristne råd med å utvikle en økumenisk salmebase i Norge. Dette er et prosjekt som er møtt med stor interesse også av instanser utenfor kirken .

Ungdomsengasjement

Temaet ungdom og økumenikk har lenge ligget forholdsvis uberørt av de sentralkirkelige prioriteringer. Mellomkirkelig råd har imidlertid i året som er gått begynt å ta fatt i oppgaven med å utruste og tilrettelegge for at ungdom i vår

kirke kan ta mer del i økumenisk og internasjonalt arbeid. Rådet har søkt å legge større vekt på å sende ungdom til møter i utlandet og slik få både økumenisk og internasjonalt erfaring. 30 % av delegatene i vår kirkes delegasjon til KVs generalforsamling var ungdom (3) og 2 deltok som stewards. Ungdom har deltatt på Nordisk-Tysk kirkekonvent og som del av Kirkenes Verdensråds delegasjon på klimamøtet i Kyoto. Dette er i sin tur personer som det bør bygges rundt i tiden som kommer.

Norsk Økumenisk ungdomsforum under Norges kristne råd er i ferd med å finne en arbeidsfasong som kan vise seg å bli svært effektiv og nyttig for arbeidet med å tilrettelegge for at økumenisk og internasjonalt arbeid blir en arena for bygging av ungt lederskap i vår kirke.

Den norske kirke og religionsmøtet

Religions og livssynsfrihet

Gjennom å lede arbeidet med å forberede, gjennomføre og følge opp Oslo-konferansen om religions- og livssynsfrihet hvor ca. 150 representanter for religions og livssynssamfunn, menneskerettighetsorganisasjoner og institutter, internasjonale organisasjoner, FN og regjeringer deltok, er Den norske kirke blitt minnet om den sentrale plass art. 18 i Verdenserklæringen har. Samtidig er mange blitt minnet om flere av de store problemer knyttet til utøvelsen av denne rettighet. Likeledes er vi gjennom denne prosessen blitt hjulpet til å se ulike sider ved vår kirkes rolle som statskirke i lys av religions- og livssynsfriheten for borgere av dette land.

Konferansen kom istand som et vellykket samarbeid mellom Mellomkirkelig råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge og Utenriksdepartementet. Samarbeidsrådet består av alle religions- og livssynssamfunn i Norge. «Oslo-erklæringen» ga initiativtakerne mandat til å gjennomgå anbefalingene fra konferansen og lage en plan

for hvordan dette initiativet kan utvikle seg til å bli en internasjonal koalisjon til styrking av religionsfriheten. Dette arbeidet er igang.

Og norske myndigheter har - som et resultat av konferansen - gitt øket prioritet til dette arbeidet innenfor sin framtidige internasjonale virksomhet. Koordineringen med Utenriksdepartementet har vært meget nær og god på dette feltet og de mest konkrete resultater hva angår oppfølging har kommet innenfor OSSE.

1998 har også vært preget av et engasjement fra rådets side i samfunnsdebatten og opinionspåvirkningen rundt spørsmålsstillinger som handler om det flerkulturelle Norge. Mellomkirkelig råds generalsekretær har deltatt som eneste kirkelige representant i Forum for det flerkulturelle Norge intill det ble avvirket av den nåværende regjering og Rådet har vært med å mobilisere til en kirkeleder-delegasjon besøkte Oslo største moskee for å overbringe en solidaritetserklæring til en rekke immamer da «innvandrers-hetsen» var som verst.

Også i de bilaterale samtalene med Islamsk råd i Norge, og med Mosaisk trossamfunn har Mellomkirkelig råd blitt konfrontert med meninger og holdninger om Den norske kirke som er utbredt i det flerkulturelle Norge. I disse møtepunktene er det av stor betydning at rådets deltakelse også i økende grad kan være informert av den kontakt vi har med islam og jødedom blant annet gjennom vårt Midtøsten-engasjement.

Den norske kirke og menneskerettighetene

Markeringen av enda et 50-års jubileum, nemlig Verdenserklæringen om menneskerettighetene, har også preget rådets engasjement i 1998. I Kirkemøtesaken «Hva er da et menneske» bekreftet Kirkemøtet at vår kirkes brede engasjement for menneskerettighetene springer ut av vår forståelse av evangeliet og av vår tro på den treenige Gud. I dokumentet pekes det på de

nye rammebetingelser som arbeid for menneskerettigheter må forholde seg til og det pekes ut noen konkrete fokuseringsområder for vårt engasjement.

Det er interessant at når en legger Kirkemøte-dokumentet ved siden av det nye policydokument om menneskerettigheter som ble vedtatt av Kirkens Verdensråds generalforsamling så ser en klart sammenfall av teologisk refleksjon, kontekstforståelse og prioriteringer. Det bekrefter at vårt eget dokument har lyktes med å fange opp de utfordringer som verdens kirker ser som de viktigste. Derfor har vi et godt utgangspunkt for å drive et politisk relevant og aktuelt menneskerettighetsarbeid i årene som kommer.

Rådets forpliktelse til aktivt å søke å fremme menneskerettighetene har i 1998 vært fremmet på ulike måter. Hovedstrategien er å arbeide gjennom det internasjonale kirkelige nettverk, men også bilateralt i forhold til land hvor dette er ønskelig. Et eksempel på dette vil være rådets samarbeid med Den norske Helsingforskomiteen om minoritetenes situasjon i Tyrkia og publikasjonen etter denne reisen.

Et eksempel på deltakelse i det internasjonale nettverk vil være vårt engasjement overfor Colombia. I begge tilfeller har Mellomkirkelig råd sendt personer til å besøke landene.

Samarbeidet med Kirkens Nødhjelp om strategier for menneskerettighetsarbeid har vært et viktig element i rådets engasjement. KNs globale virksomhet og nærvær bringer organisasjonen i nærkontakt med menneskerettighetsutfordringer hvor lokale kirker som vi møter i Det lutherske verdensforbund eller Kirkens Verdensråd, er involvert eller trenger utfordres. I slike tilfeller kan initiativ fra deres side i konsultasjon med oss være en styrke for KN, i andre tilfelle er det vi som kan ta initiativ fordi det er vanskelig for dem.

Mellomkirkelig råd har sammen med Kirkens U-landsinformasjon og Kirkens Nødhjelp representert kirkene i Norge i den nasjonale Dugnad-98 rundt opplæring i

menneskerettigheter. Rådet har utgitt 2 publikasjoner; "Menneskerettighetene i konfirmantundervisningen" (konfirmantheft og lærervegledning) og «Håp for verden - kirken og menneskerettighetene». Arbeidet med disse publikasjonene har involvert en stor gruppe mennesker i vår kirke med en betydelig kompetanse innen dette feltet. Det er imidlertid fremdeles langt igjen før slike publikasjoner blir spredt tilstrekkelig bredt i kirken.

Den norske kirkes deltakelse i markeringen av Verdenserklæringens 50 års jubileum i Gamle Losjen i Oslo i august var en markering av det brede engasjement som idag er i det norske samfunn på dette helt sentrale felt. I forbindelse med denne feiringen ble viktigheten av at Den norske kirke har et kompetent fagorgan for menneskerettighetsdrøftinger på ny understreket.

Rådets deltakelse i Det norske Menneskerettighetsfond er et uttrykk for at Mellomkirkelig råd er en aktiv aktør i menneskerettighetsfeltet i vårt land. I en treårs periode er Fondet nå samlokalisert med de sentralkirkelige råds sekretariat og Rådets konsulent for internasjonale spørsmål er daglig leder for de to ansatte prosjektarbeiderne. Vår kirkes medlemskontingent i Fondet samles inn blant annet via kirkeofringer rundt menneskerettighets søndagen 2.søndag i advent.

Det er en gledelig å registrere den økende internasjonale interesse for Fondet. Sekretariatet er styrket til 1,5 årsverk. Bidragene fra organisasjoner og Utenriksdepartement muliggjør også et administrasjonstilskudd til de sentralkirkelige råd for administrative/økonomiske tjenester til Fondet. Fondets ansatte har gjort prosjektbesøk til Nigeria, Liberia, Colombia, Nepal og India i 1998 og rapporter kan etterspørres.

Den norske kirke og Midtøsten

I økende grad har Mellomkirkelig råds oppmerksomhet rettet seg mot Midtøsten. I dette engasjementet ligger det både

kirke-kirke-samarbeid, engasjement for religionsfrihet, de kristnes framtid i Det hellige land og palestineres rett til å bo, arbeide og utøve sin gudstjeneste i Jerusalem. En større delegasjonsreise til Libanon, Syria, Jordan og Jerusalem har stått sentralt i arbeidet og har dannet grunnlag for at Mellomkirkelig råd har utarbeidet en «Strategi for Den norske kirkes engasjement i Midtøsten».

Gjennom deltakelsen i dannelsen av Stiftelsen Oljeberget har Mellomkirkelig råd en viktig rolle i å skape et økumenisk engasjement for å hindre at Det lutherske verdensforbunds eiendom på Oljeberget i Jerusalem kommer under press fra ulike interesser på grunn av et stort påbeløpt underskudd for driften av Augusta Victoria sykehuset. Dette er i hovedsak akkumulert gjennom en periode preget av de politiske problemene som Oslo-avtalen mellom Israel og PLO paradoksalt resulterte i. Med det norske

Utenriksdepartement som samarbeidspartner er det Stiftelsens oppgave å bidra til at dette ikke skjer samtidig som den på lengre sikt arbeider for et sterkere internasjonalt og økumenisk nærvær på eiendommen.

Den norske kirke og flyktningene

Tidlig i 1998 utga vi publikasjonen «Jeg var fremmed» som representerte en synliggjøring av Kirkenes Verdensråds flyktningear og vår kirkes respons på dette. På dette hefte er det kommet mye god tilbakemelding fra menigheter. Det er arbeidet med høringsuttalelser til foreslåtte endringer av Utlendingsloven.

Mellomkirkelig råds kirkeasylutvalg overrakte i april 1998 en rapport til sin oppdragsgiver om «Erfaringene med kirkeasyl siden 1993». Rådet sluttet seg til rapporten og vedtok å oversende den som en vegledning til menighetene. Sommeren og høsten 1998 var preget av den vanskelige situasjonen som kirkeasylanter og menigheter opplevde sammen som resultat av langvarig opphold i kirkene. Dette gjalt særlig den nye gruppen av asylsøkere fra Øst-Slavonia som i økende grad kom i fokus som følge av en tydelig

tretthet og ny usikkerhet om hva som er menighetens rolle i en kirkeasylssituasjon.

Mellomkirkelig råds rolle inn i dette har vært å være en samtalepartner og rådgiver for menighet og bispedømmene.

Telefonhenvendelsene fra menigheter er imidlertid gått ned noe som tyder på at den avtalte rollefordeling mellom sentralt og regionalt nivå fungerer bedre.

Sammen med generalsekretæren i Norges kristne råd og kirkeasylutvalgets leder biskop Steinholt har Mellomkirkelig råds generalsekretær hatt flere møter med Justisdepartementets politiske ledelse om situasjonen. På alle de felter hvor det har skjedd en viss oppmykning fra regjeringens side, så som kjønns spesifikk forfølgelse, ikke tilbakesending ved lang oppholdstid, større hensyntaken til forfølgelse på religiøst grunnlag som selvstendig kriterium, har man hatt dialog med regjeringen.

På dette feltet er et nært samarbeid med Norsk Organisasjon for asylsøkere (NOAS), Flyktningerådet og Amnesty av uvurderlig betydning. Regelmessige konsultasjoner, faglige rådslag og fellesutspill når dette er påkrevd har bidratt til å styrke en «flyktningevennlig røst» inn i den offentlige debatten samt å gi politikere som ønsker en mer raus asyl- og flyktningepolitikk et folkelig «bakland» å støtte seg til i sitt arbeid.

Den norske kirke og kampen for rettferd, fred og skaperverkets integritet

Nettverksarbeid for Forbruk og rettferd

Kirkemøtets handlingsprogram «Forbruk og rettferd» fra 1996 følges løpende opp av en stabgruppe i de sentralkirkelige råd under ledelse av Kirkens U-landsinformasjon (KUI). Det er dannet et landsdekkende kontakt nett med bispedømmene om programmet som sikrer informasjon, koordinering og ideutvikling og hvor også Kirkens Nødhjelp deltar. Like viktig er deltakelsen i nasjonale nettverk som Miljøheimevernet og Forum for utvikling og miljø.

En 2-års rapport ble utarbeidet til Kirkemøtet slik avtalt.

Internasjonale gjeldsspørsmål

Et hovedfokus i 1998 har vært kirkens deltakelse i arbeidet for gjeldssanering til de aller fattigste land. Fra kirkenes side har bibelske jubelårs-tekster fra Det gamle testamentet vært trukket fram for å belyse utfordringen og spørsmålet sto særdeles sentralt under KV's generalforsamling i Harare som også avga en lengre appell om omfattende gjeldslette for de fattige land. Mellomkirkelig råd har deltatt aktivt i den økumeniske forberedelsen av

denne uttalelsen som generalforsamlingen vedtok å oversende til sine medlemskirker. Den norske kirkes delegasjon sluttet seg enstemmig til dette dokumentet.

Men også under påvirkning fra tusenårsskiftet står behovet for en «ny start for de fattige land» sentralt og gjennom Norges kristne råd har Den norske kirke deltatt aktivt i «Jubilee 2000 «-kampanjen. I en uttalelse fra Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) har man hilst regjeringens Handlingsplan for gjeldsanering velkommen samtidig som vi i kritiske ordelag har utfordret norske myndigheter til å gå lenger.

Vår dato: 29..04.99 Vår ref.: 553.5
Deres dato: Deres ref.:

REFERAT FRA MØTE OM KOSOVA 23.04.99 I KIRKENS HUS

Til stede: Trond Bakkevig (medlem MKR -medl KV), Tormod Engelsviken (leder MKR), Hans Morten Haugen (MKR-sekr) Marit Lindheim (Kirkens Nødhjelp), Ingrid Vad Nilsen (Norges Kristne Råd), Sturla Stålsett (KISP-leder), Stig Utne (MKR), Finn Wagle MKR – medl KEK)

Møtet var sterkt ønsket av mange, og Finn Wagle åpnet med å uttrykke bekymring over at kirkene og de økumeniske organene ikke har maktet å gjøre nok for å hindre en opptrapping av krigen. Samtidig kan det lett oppfattes som om kirkene i Norge ikke ønsker å utfordre norsk politikk i en slik situasjon – fordi vi har en "kristen" regjering. Nettopp i en slik situasjon er det viktig å sikre en tydelighet fra kirkene i Norge.

Kirkekontakt:

Trond Bakkevig pekte på at kontakten mellom Norge og Serbia fra 2VK medfører at Norge har en særlig rolle i det serbiske folk. Kirkekontakten med den serbisk-ortodokse kirke er bygd ytterligere opp gjennom et besøk hos Metropolit Jovan i Zagreb den 19.april, fra Trond Bakkevig og Stig Utne. Jovan er rangert som nr 2 i den serbisk-ortodokse kirken, etter Pavle. Den årlige synoden i den serbisk-ortodokse kirke starter 13.05, og det bør være en prosess for å sikre deltakelse fra Norge på dette møtet. Dersom besøket ledes av en biskop vil dette føre til stor offentlig interesse, noe som bør unngås.

Ingrid Vad Nilsen pekte på at det var nødvendig å trekke inn medlemskirkene hos Norges Kristne Råd, ikke bare den serbisk-ortodokse menighet, men også Metodist- og Baptistkirken. Metodistene og baptistene opplever betydelig trakassering i Serbia fordi de i dag assosieres med noe negativt vestlig. Dette må vi også trekke inn dersom vi skal vurdere situasjonen og hva vi kan gjøre fra Norge.

Humanitær innsats

Det ble erkjent at den serbisk-ortodokse kirke har behov for en bedre koordinering av sitt sosiale arbeid, både diakonalt og humanitært. En slik situasjon er på sikt uholdbar, og det bør legges vekt på langsiktige strategier, ikke bare umiddelbar nødhjelp. Hvorvidt KN, med sine humanitære kontakter, kan fungere som et redskap for en økt kontakt med den serbisk-ortodokse kirke eller andre ortodokse kirker i regionen, ble diskutert. Stig Utne opplyste om at Thor Arne Prøis nå er i Makedonia for ACT (Action of Churches Together) med et særlig mandat om å følge opp kontaktene med de ortodokse kirkelederne.

Marit Lindheim pekte på at Kirkens Nødhjelp neppe var den beste aktøren innenfor det internasjonale kirkenettverket, og nevnte Lutherhjelpen som et organ som burde få en dlik utfordring. Hun viste også til International Orthodox Christian Charity, som tidligere hadde base i Beograd, men som nå er basert i Baltimore. Det ble påpekt at problemet med denne organisasjonen var at den var for assosiert med USA i dagens situasjon. Marit Lindheim informerte også om at ACT skal møtes fredag 30.04, og at det her vil bli diskutert koordinering i forhold til Kosova.

Politisk løsning, refleksjon, forsoning og nytt håp

Det ble vist til brevet fra 19.04, der fire religiøse ledere (Pavle –ort, Perko –kat, samt Muftien og Rabbineren). Dette samarbeidet ble opprinnelig initiert av World Conference for Religion and Peace, og er av betydning. Det ble vurdert som viktig at det finnes en erkjennelse av et flyktningeproblem som må løses – ikke mange personer i Serbia er villige til å innrømme dette. Sturla Stålsett fortsatte med å informere kort fra KISP-møtet rett etter at krigen startet, og hva som er de langsiktige planene for KISP hva gjelder intervensjon og humanisering av konflikter.

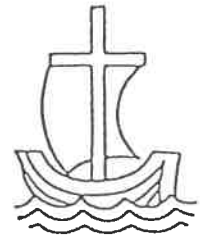
Videre ble det understreket viktigheten av å ha et rundebordsmøte i forkant av Bispemøtet og Mellomkirkelig råd-møtet. Datoen for møtet ble fastsatt til tir 04.05 kl 09.00 på Lovisenberg, siden Bispemøtet skal finne sted her fra kl 12. Forslag til deltakelse, innledninger og formål ble diskutert, men det praktiske ansvaret ble lagt til Mellomkirkelig råd og Norges Kristne Råd, som sammen arrangerer rundebordsmøtet. Til å forberede møtet, ble følgende oppnevnt: Ingrid Vad Nilsen, Sturla Stålsett, Tormod Engelsviken, Hans Morten Haugen, og det ble også understreket viktigheten av å konsultere feltprestkorpset (Mæland, Lunde) om problemstillinger og retning. Gruppen møter 26.04. kl 08.30. For rundebordmøtet bør det være et mål å komme fram til et felles grunnlag for videre arbeid i de respektive organene.

23.04.99

Hans Morten Haugen

Hans Morten Haugen - ref

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY

MELLOMKIRKELIG RÅD
Den norske kirke

Viktig melding:

Oslo, 28.04.99

”Menneskene – krigen – kirkene” holdes i Uranienborg menighetshus, ikke i Vestre Aker Menighetshus, som nevnt på den første innkallingen. Uranienborg menighetshus ligger i Daasgt 19, nær Majorstuveien.

Dato og tid er uforandret.

For arrangørene

Hans Morten Haugen
Hans Morten Haugen

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke

Invitasjonen går til:

Norges kristne råds styre/medlemssamfunn
Mellomkirkelig Råd/Kirkerådet/Samisk kirkeråd
Den norske kirkes biskoper
Bispedømmerådene i Den norske kirke
Kirkens Nødhjelp/Caritas
Feltprestkorpset

Teologiske høyskoler
Forskningsinstitusjoner
Pressen

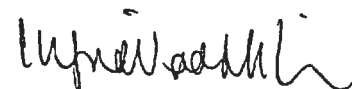
Formålet med konsultasjonen er å bidra til kirkenes etiske refleksjon omkring den aktuelle krigssituasjonen i Serbia/Kosovo.

Konsultasjonen er åpen for pressen.

Vel møtt!

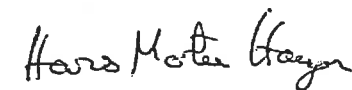
Med hilsen
Norges kristne råd

Billy Taranger
leder

Ingrid Vad Nilsen
gen.sekr.

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke

Tormod Engelsviken
leder *sign*

Hans Morten Haugen
konsulent

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY

MELLOMKIRKELIG RÅD
Den norske kirke

NORGES KRISTNE RÅD og MELLOMKIRKELIG RÅD
inviterer til

KONSULTASJON

"Menneskene - Krigen - Kirkene"

~~OSLO~~ ^{OSLO} ~~AKER~~ ^{AKER} ~~menighetshus~~
Vestre Aker menighetshus
tirsdag 4.mai kl. 9-12

Det blir korte innledninger til samtale ved:

Biskop Finn Wagle åpner møtet

programansvarlig for Europa i Kirkens Nødhjelp
Marit Lindheim: Menneskene i krigen

professor ved Menighetsfakultetet
Gunnar Heiene: Kirkens/teologiens forhold til makten i konfliktsituasjoner

forsker ved NUPI
Henrik Thune: Statssuverenitet, menneskerettigheter og internasjonal orden

lærer ved Krigsskolen
Bård Mæland: Krig i fredens tjeneste?

stipendiat ved Teologisk fakultet
Oddbjørn Leirvik: Krig i fredens tjeneste?

forstander i Den serbisk ortodokse menighet
Dan Urdesic: Sameksistens etter krigen

sokneprest
Trond Bakkevig: Hva kan kirkene gjøre?

Amnesty International Norge - gruppe 302
v. Jan Eriksen, Bentsebrugt. 2, 0476 OSLO

J -
OST

MHR-sak 25/99

Kopi: AMH 22

04.1999	MENNESKERETTIGHETSRÅDET
	MELLOM-ØSTENS RÅD
	SAMSKRIFTELIG
6	APR 1999
Til	OST
J.nr.	99/233-1
Art.iv.nr.	432.1

Til de norske delegatene ved Kirkenes Verdensråds (WCC) generalforsamling i 1998

MENNESKERETTIGHETENE OG SITUASJONEN TIL HOMOFILE OG LESBISKE

Vi viser til brev fra AI-gruppe 302 datert 25.11.98 som vi sendte de norske delegatene før avreise til Harare. Etter gjennomføring av generalforsamlingen finner vi det er naturlig å oppsummere hva som skjedde i forbindelse ved WCCs mht. fokus på diskriminering av homofile og lesbiske i lys av Menneskerettighetene.

På generalforsamlingen ble det bla. konkludert med at det skulle fokuseres på "study of human sexuality, in all its diversity" samt "to encourage member churches to open discussion and dialogue on the topic of human sexuality". Vi ser på dette som positive og oppløftende aspekter fra møtet.

Ved flere av seminarene var det fokus på temaer knyttet til homofile og lesbiske. Det ble rapportert om personer uten WCC-identifikasjon som nektet å identifisere seg ved et slikt møte. Disse antas å være fra det hemmelige politiet. GALZ (Gays and Lesbians of Zimbabwe) hadde fått løfte om politibeskyttelse for delta i paraden for å markere 50-årsjubileet for Menneskerettighets-erklæringen. Garantien ble seinere trukket tilbake. Marsjen ble gjennomført uten noen form for vold eller aksjoner, og begivenheten betraktes som en milepæl i forhold til aksept og samarbeide med lokale Menneskerettighetsorganisasjoner. Deltakere ved WCC påpeker også at temaet knyttet til homofili ble "tiet i hjel". Det var eksempler på offisielle innlegg som omtalte temaer knyttet til homofile og lesbiske, der informasjon ble holdt tilbake. Samtidig ble tradisjonelle helbredere trukket inn for å drive ut "urene homoseksuelle ånder". Som en respons på helbredelsessermonien ble det arrangert en bønne- og minnestund for ofre utsatt for hat og vold: "A Shelter From Hate".

Ved avslutningen av generalforsamlingen oppsummerte GALZ erfaringene. Det ble trukket fram som positivt at GALZ' markering og informasjon hadde medført opplysning, kompetansespredning, bevisstgjøring samt satt homofili på dagsorden generelt. Negativt ble det påpekt at det hadde vært dårlig dialog med kirkesamfunnene, liten vilje og mot i WCC til å ta opp temaet og liten eksplisitt støtte i lys av Menneskerettighetsmarkeringene. Avslutningsvis ble det etablert en gruppe: International Lesbian & Gay Christian Network (ILGCN) som skal arbeide videre med temaer knyttet til seksuell leging og Menneskerettighetene med tanke på WCC og kirkesamfunn globalt. GALZ fryktet en form for sanksjoner fra myndighetene etter avslutningen av generalforsamlingen. Ambassadene fra Canada, Nederland og USA sa seg villige til å følge opp myndighetene, dersom GALZ blir utsatt for overgrep.

Vi konkluderer med at det ble registrert positive erfaringer i lys av WCC. Det er likevel langt igjen i kampen mot brudd på Menneskerettighetene basert på seksuell legning. I perioden fram til neste generalforsamling i Sør-Korea oppfordrer WCC medlemskirkene til å gå inn i en åpen dialog knyttet til seksualitet. Det er viktig å ha en fri diskusjon rundt temaet. Vi ber dere som WCC-delegater i -98 og ressurspersoner om å være med å sette temaet på dagsorden. Har dere noen forslag til hvordan og i hva slags fora problemstillingen kan settes på agendaen?

Vedlagt følger et innlegg av rev. Paul Sherry, president i United Church of Christ, USA i plenumsdebatten ved WCC.

Vennlig hilsen

Jan Eriksen

«Moderator, my name is Paul H. Sherry. I speak in support of the proposed Policy Statement on Human Rights. It is a statement rooted in the Gospel we all proclaim. It calls us all to renewed personal commitment and to help shape social structures protective of the basic human rights of all people. I am very grateful for this fine call to Gospel conscience and to social responsibility.

«However, I am saddened that the statement does not more sharply specify those whose basic human rights are severely threatened, particularly gay and lesbian people. Therefore, though I do not intend to offer an amendment to the Draft Document, it is my urgent hope that we as the World Council of Churches, despite our differences in understanding regarding sexual orientation, will increasingly commit ourselves to protect the basic human rights of gay and lesbian people. I understand and respect the differing theological postures on the appropriateness of homosexual orientation. But that is not the issue here. Rather, the issue is the protection of basic human rights for all God's children, without exception. Otherwise, I fear our stated commitments will increasingly ring hollow.

«Every day gay and lesbian people face verbal abuse, physical harm, and even death. A year ago, Amnesty International documented scores of instances in countries all over the globe in which individuals are being targeted for imprisonment, torture and murder simply on the grounds of their sexual orientation. In my own country, but a few weeks ago, a young college student was brutally beaten and hung on a fence to die, simply because he was gay.

«The silence, in the midst of this ugliness, is deafening. I urge us all to break the silence. I urge the World Council of Churches and our member churches to work with Amnesty International, the international Gay and Lesbian Human Rights Commission, United Nations and regional inter-governmental bodies to end this violation of body and soul. I urge us all to speak and act on behalf of God's children of pain so that justice may be pursued, wholeness restored, and the integrity of the Gospel preserved.»

BØNN JORDEN RUNDT I ÅR 2000

Oslo, 10.02.99

Kirkesamfunn, misjonsorganisasjoner og bistandsorganisasjoner

Det felleskirkelige samarbeidsprosjektet for markeringen og feiringen av år 2000, "Jubileum 2000", arbeider med å realisere prosjektet "Bønn jorden rundt i år 2000". Prosjektet sikter på at kirkesamfunn over hele jorden ber for hverandre som en del av sin gudstjeneste i år 2000.

For å få dette til ønsker vi å bygge på dere som har kontakter og samarbeid med søsterkirker i andre land. *Konkret ber vi dere om å framskaffe en bønn fra hver av de kirker dere har kontakt med, helst med en illustrasjon i svart/hvitt fra bidragsyteren.* Bønnen bør være kortfattet, max 8-10 linjer, og "to the point" og bære fram det som særlig ligger deres respektive samarbeidskirker på hjertet ved feiringen av 2000 årsdagen for Jesu komme/inngangen til et nytt årtusen.

Bønnene må være oss i hende innen 15.05.99. Vi ber om å motta dem på originalspråket med vedlagt oversettelse. De vil bli trykket i et hefte som formidles til norske menigheter på tvers av kirkesamfunnene, og med oppfordring om å be konkret for en av søsterkirkene ved hver søndagsgudstjeneste gjennom hele år 2000.

Prosjektet bygger på gjensidighet. Jubileum 2000s gudstjenestegruppe vil utforme en bønn for Norge (på engelsk) som i etterkant blir sendt til de kirkene vi mottar bønnen fra, slik at de kan be for oss i sin gudstjeneste

Vi anbefaler ikke at det legges opp til tungroddede, formelle prosesser for å få dette til, men at dere bruker eksisterende møteplasser og kontakter til å framskaffe bønnene. Bønnene bør allikevel ikke være "for private", men ha en viss "representativ" karakter.

Med håp om velvillig samarbeid
vennlig hilsen

Svein Helge Rødahl
Prosjektleder, Jubileum 2000

Tore Laugerud
Prosjektleder SMM

the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age is expected to increase from 1.1 billion to 1.5 billion.

As a result of the demographic changes, the number of people in the world who are aged 65 and over is expected to increase from 300 million in 1990 to 600 million in 2020.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

The demographic changes are expected to have a significant impact on the world's economy.

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY
Underhaugsveien 15, PB 5816 Majorstua, 0308 Oslo, Norway
Tel.: 47 22 93 27 58 - 69 34 08 10. Fax: 47 22 93 28 28
E-mail: jubileum.2000@kirken.no. Internet: http://kirken.no/2000

MKA-sak 25/99 d)

Oslo, 18.jan.-99

Aktører for
Vennskapskontakt.

BESØK AV VENNER FRA SØR OG ØST I år 2000.

Kjære medarbeidere!

Det felleskirkelige samarbeidsprosjektet for markeringen og feiringen av år 2000, Jubileum 2000, ønsker å legge til rette for «vennskapsbesøk» i våre menigheter og organisasjoner i år 2000. Både ved å være med å gi økonomisk støtte og veiledning og oppfølging for hva og hvordan.

«Vennskapsbesøket» er ment å kunne bygge på de forskjellige former for kontakt og vennskapssamarbeid som allerede finnes, f.eks. gjennom misjonsorganisasjonenes nettverk, Kirkens Nødhjelps kontakter og bispedømmenes/menighetenes kontakter. I mange menigheter er vennskapskontakt et begrep og en svært positiv erfaring. Dette ønsker vi kan bli enda flere til del og under veiledning og former som kan gjøre en slik kontakt så solid og holdbar som mulig.

Derfor ønsker vi å legge til rette for besøk fra sør og øst av en viss varighet i år 2000. Dvs. ikke bare som korte ukers besøk, men av et par måneders varighet slik at gjestene blir en del av menighetenes fellesskap - ikke bare i fest, men også i hverdag. Vi tenker oss da at gjestene bor og deltar i menighetene prostivis, slik at mange kan nyte godt av møtet med våre venner og deres vitnesbyrd.

Vi må finne fram til en styringsform der både organisasjonene, bispedømmene og menighetene er representert og tilgodesett. Så langt har Internasjonal arbeidsgruppe i Jubileum 2000 og SMM arbeidet med denne sak. For det videre arbeid ønsker vi å ha med flere i planleggingen. Derfor innbyr vi dere med dette til

**MØTE OM VENNSKAPSBESØK I ÅR 2000
I 3.ETG., KIRKENS HUS, UNDERHAUGSVN.15, OSLO,
FREDAG 5.FEBR., KL.09.30-12.00.**

Vi håper deres organisasjon kan være representert slik at vi kan få til en så fruktbar og konkret samtale og planlegging som mulig. Utdypet presentasjon av saken og tenkningen bak vil skje på dette møtet.

Vennskapshilsen

Tore Laugerud
SMM

Svein Helge Rødahl
Prosjektleder, Jubileum 2000.

MKR-sak 25/99 d)

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY
Underhaugsveien 15, PB 5816 Majorstua, 0308 Oslo, Norway
Tel.: 47 22 93 27 58 - 69 34 08 10. Fax: 47 22 93 28 28
E-mail: jubileum.2000@kirken.no. Internet: http://kirken.no/2000

J: GKR

Kopi

EH
OST

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
16 APR 1999	
Til	GKR
J.nr.	96/49-20
Arkiv nr.	623

Til kirkesamfunnene,
misjonsorganisasjonene,
Kirkens Nødhjelp og Caritas.

Oslo, 12.04.99

SAMARBEID OM VENNSKAPSBESØK FRA SØR OG ØST I ÅR 2000.

Kjære medarbeidere!

Jubileum 2000, det felleskirkelige prosjekt for feiringen av år 2000 e.Kr., har ved sin Internasjonale arbeidsgruppe drøftet og lagt planer for et samarbeidsopplegg med kirkesamfunnene, misjonsorganisasjonene og kirkenes bistandsorganisasjoner med tanke på vennskapsbesøk fra sør og øst i år 2000. SMM, Samarbeidsråd for menighet og misjon, har gitt anbefaling til planene. Med «øst» mener vi Øst-Europa, «sør» er den såkalte «tredje verden». Vi vil også åpne opp for besøk fra f.eks. anglikanske søstermenigheter i England. Formen på disse vennskapskontaktene er noe forskjellig; gjensidig bønnetjeneste, menighet til menighet, lokalsamfunn til lokalsamfunn osv.

Felles for de fleste er at kontakten er organisert gjennom en misjonsorganisasjon, Kirkens Nødhjelp, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, frikirkesamfunn e.l. Dette gir trygghet for kontakten både ute og hjemme. En viss forskjell i tilknytningen til organisasjon, kirkesamfunn osv. er det, men felles for alle er at kontakten er berikende og utviklende for alle parter. En bærebjelke i kontakten er gjensidig besøk, det gir «ansikt til ansikt»/nær-kontakt.

Felles «pott» for støtte til besøk i år 2000

For å tilskynde til og utvikle dette viktige arbeid i menighetene ønsker *Jubileum 2000*, i samarbeid med kirkesamfunn og organisasjoner, å gi støtte til besøk fra vennskapsmenigheter/samarbeidskirker i sør og øst til norske menigheter i år 2000. Besøket bør ha en varighet på én til to måneder. Slik vil gjestene bli integrert i det jevne arbeid som skjer i menighets- og organisasjonsliv, ikke bare feststundene. Tidspunkt for besøket vil måtte variere, men *Jubileum 2000* vil anbefale i tidsrommet januar til april år 2000. Geografisk ønsker *Jubileum 2000* at gjestene knyttes til et noe videre område enn en enkelt menighet, f.eks. et prosti. Det understrekes at det hele tiden tenkes *felleskirkelig*.

Slike besøk koster mye for en menighet. *Jubileum 2000* inviterer derfor kirkesamfunnene og organisasjonene til å bli med på en «pott» som kan legges til grunn for støtte til menigheter som ønsker besøk. *Jubileum 2000* har selv budsjettert med en støtte på kr.5.000,- pr. besøk fra sør og kr.3.000,- til besøk fra øst (+ vest), totalt kr.300.000,-.

Kirkesamfunnene og organisasjonene inviteres med dette til å bidra med sitt beløp «i potten» i tillegg til *Jubileum 2000s* bidrag slik at menighetene kan bli støttet mellom kr.5 og 10.000,- i reiseutgifter pr. besøk fra sør og mellom 3 og 5.000 pr. besøk fra øst (avhengig av totale reiseutgifter). Beløp kirkesamfunnene og organisasjonene inviteres til å bidra med er da avhengig av det antall man mener det er aktuelt å kunne invitere fra «sine» kontakter i sør/øst.

Rapport fra Decade Festival i Harare, 27. – 30. november 1998

Decade Festival i Harare, 27. – 30. November 1998 samlet kvinner og menn fra hele verden og fra alle kirkefamiliene til en avslutningsmarkering av Det økumeniske tiåret. Festivalen hadde 1200 påmeldte deltakere, men på det meste var deltakerantallet over 1500.

Representanter fra Den norske kirke ved festivalen var Solveig Fiske, Kari Flornes, Synnøve Hinnaland Stendal, Elisabeth Torp, Olaug Vedvik Torset og Kristine Værnes. Ragnhild Elisabeth Hoel og Gunhild Sivertsen Sørvig deltok på festivalens første dager, for så å flytte over til ungdomsfestivalen som også ble arrangert i forkant av Kirkenes Verdensråds generalforsamling. Jorunn Wendel deltok som metodistkirkens representant.

Denne rapporten er sammensatt av bidrag fra Solveig Fiske ("Møte mellom mennesker – om plassering rundt runde bord"), Elisabeth Torp ("Liturgi og spiritualitet"), Kristine Værnes ("Det praktiske") og Synnøve Hinnaland Stendal ("Generelt om festivalen" og "Festivalens brevet til generalforsamlingen"). Kari Flornes har levert egen rapport som følger denne.

Generelt om festivalen

Det økumeniske tiåret, - kirker i solidaritet med kvinner ble avsluttet samme år som Kirkenes Verdensråd feiret sitt 50-årsjubileum og arrangerte sin 8. generalforsamling. Tiåret har vært en stor satsing i Kirkenes Verdensråd, og det var derfor naturlig at festivalen som markerte avslutningen av tiåret ble arrangert i tilknytning til generalforsamlingen.

Kirkenes Verdensråd hadde oppfordret til nasjonale markeringer i løpet av 1998 av avslutningen av tiåret. Decade festivalen knyttet an til disse markeringene og satte det endelige punktumet for tiåret. Festivalen var tenkt som en feiring av tiåret og av kvinners innsats for å realisere tiårets visjoner. Med tanke på fortsatt arbeid i solidaritet med kvinner var det også en målsetting å formulere en generell strategi som skulle presenteres for generalforsamlingen.

Bibeltstudium og liturgisk andaktsliv sto sentralt i programmet. Afrikansk kultur og perspektiv fikk naturlig nok på ulike måter prege festivalen som helhet.

Festivalens fokuserte på ulike måter tiårets hovedtemaer:

- kvinners deltakelse i kirken når det gjelder teologi, spiritualitet og administrasjon
- den globale økonomiske krisens innvirkning på kvinners situasjon
- rasisme og xenofobi som problem for kvinner
- vold mot kvinner i kirke og samfunn

En bredt anlagt høring om vold mot kvinner i ulike former fikk stor plass og ble et av festivalens viktigste tyngdepunkter. Som vanlig i økumeniske sammenhenger ble vold definert videre enn det som er vanlig i vår kirke. Høringen inkluderte derfor ikke bare tema som kvinnemishandling og seksuelle overgrep, men også rasisme, dårlig personalbehandling og teologisk motivert kvinneundertrykkelse. Den norske kirke bidro i høringen med et innlegg om erfaringene fra arbeidet med å etablere Kirkelig ressurscenter for mishandlede kvinner og utvikle retningslinjer for å møte problemet med seksuelle overgrep i kirken.

Møte mellom mennesker – om plassering rundt runde bord

Møtet mellom mennesker plassert rundt runde bord, var noe av det som gjorde sterkest inntrykk på meg ved avslutningen av det økumeniske tiåret i Harare. Det å bli plassert ved rund bord sammen med ei gruppe utvalgte kvinner og menn fra ulike land og med totalt forskjellige livssituasjoner og økonomiske vilkår, med ulik kirketilhørighet og med flere yrkeskategorier representert, var en god arbeidsmåte. Ingen var utpekt til å lede gruppen, noe som er utfordrende i seg selv. Denne arbeidsformen viste seg å være utviklende både for gruppene ved de enkelte bordene og for festivalen/avslutningen som helhet. Det skapte tilhørighet og medansvar for si gruppe. Perspektivet ble utvidet ved at en delte erfaringer fra egne kirker og egne liv når de ulike tema ble diskutert. Dette gjorde seg ikke minst gjeldende i gudstjenestearbeidet. Å sitte ved runde bord og dele fra sin virkelighet med de andre, var med og styrket solidariteten til hverandre rundt bordet og med de øvrige deltakerne. Det er en arbeidsform som understreker noe av tiårets viktigste budskap: likeverd og likestilling.

Liturgi og spiritualitet

Det gjorde inntrykk på meg at liturgi og spiritualitet så enkelt og naturlig ble et middel og en metode for feiring av et tiår i solidaritet med kvinner og et møte mellom kvinner fra mange land og kirker. Det skulle være en fest, en markering av et avsluttet tiår. Mye dreiet seg om festligheter, om fellesskap, om den enkeltes kamp og om felles kamp. Den liturgiske rytmen som hver enkelt dag hadde, gav muligheter til å dele med hverandre fra våre liv, vår tro og vårt arbeid og til å hvile i et fellesskap som våget å bære den enkelte og helheten. Det metodiske grep var i stor grad deltagelse, det handlet om å ta i mot og om å gi, et stykke levd liv eller en bit erfart tro. Som oftest hadde både livet og troen kampmotivet i seg.

Kanskje er det spesielt for kvinnefellesskap, at spiritualiteten er så fremtredende. Bruk av symboler, bilder og rekvisitter var flott og gjennomtenkt. Mange av disse var særdeles feminine og uttrykksfulle. Et eksempel er krukken med vann den ene dagen, med salve den andre. Fargerike tekstiler rammet inn rommet og hegnet om det slik regnbuen er spent over våre liv og vår jord. Sangen og musikken enten den var afrikansk, amerikansk eller øst-europeisk, rommet klage og lidelsesropet like mye som frigjørings- og gledesropet.

Kvinnens erfaring av det gode liv og av liv fylt med lidelse og urettferdighet, krenkelser og forskjellsbehandling ble stående ved siden av hverandre. For meg var det like sterkt å høre ropet fra den lesbiske kvinnen som fra den krigs- og sultrammede kvinnen. For så vidt truet av hverandre, men aller mest i dyp kontrast til hverandre og like berettiget tilstede. Og kanskje var det den liturgiske rammen som gjorde det mulig. For da ble verken det ene eller det annet budskap rett eller galt, propaganda eller politisk budskap, men sanne og berettigede rop fra det sårede og krenkede menneske til den samme Gud, til fellesskapet av kvinner og til den verdensomspennende kirke. Slik ble det et vitnesbyrd om et sant økumenisk fellesskap. Og liturgien og spiritualiteten ble kilde og arena for den berettigede kampen for et liv i frihet og med verdighet.

For meg er det vemodig at ikke kvinners prestetjeneste får være en del av det økumeniske fellesskapet. Og kanskje ble dette tydelig fordi denne festivalen nettopp var et økumenisk kvinnefellesskap. Jeg er ikke helt overbevist om det. I så fall er det en økumenisk utfordring, som i alt for liten grad ble synlig. Jeg opprettholder troen på eller i alle fall håpet om at et bærekraftig økumenisk kvinnefellesskap som dette var, hadde tålt å inkludere kvinners prestetjeneste.

Festivalens brev til generalforsamlingen

Festivalens sluttokument ble et brev til Kirkenes Verdensråds generalforsamling. I følge programmet for festivalen skulle det arbeides med et strategidokument. Hvordan dette skulle forstås rådet det uklarhet om.. På grunn av denne usikkerheten om dokumentets målsetting og status, ble arbeidsprosessen utilfredsstillende. Det endelige resultatet forelå først etter at festivalen var avsluttet. Ved siste gangs behandling av utkastet var det satt av alt for lite tid til diskusjon. Det ble framsatt en rekke endringsforslag i plenum. Ved gjennomlesing av det endelige resultatet er inntrykket imidlertid at lite av dette har fått gjennomslag.

Den norske gruppa var spesielt opptatt av å få endret følgende målformulering under den delen av brevet som omhandler vold: "Creating restorative justice processes where both the victims of violence and the perpetrators can experience, in truth-telling, the power of forgiveness and reconciliation". Seksuelle overgrep i kirken var sterkt framme på festivalen, blant annet ved at kvinner som var blitt utsatt sto fram og delte sine livshistorier med de andre deltakerne. I behandlingen av seksuelle overgrep er det viktig at skylden plasseres der den hører hjemme, hos overgriperen, og at ingen, - heller ikke kirken, kan tilgi på vegne av offeret. Det er vår vurdering at formuleringen i brevet til generalforsamlingen virker tilslørende i forhold til disse prinsippene.

I mange kirker er kvinners prestetjeneste det viktigste symbolet på kvinners likeverd og likestilling. Det var derfor mange av deltakerne som reagerte på at ordinasjon av kvinner kun er nevnt i en setning sammen med abort, skilsmisse og homofili som andre eksempler på spørsmål som det er vanskelig å ta opp i det kirkelige fellesskapet.

På tross av dette løftes visjonen fram om det menneskelige fellesskapet som et fellesskap der "the participation of each and every one is valued, where no one is excluded on the basis of race, sex, age, religion or cultural practice, where diversity is celebrated as God's gift to the World." Alle utfordringene til generalforsamlingen fra Decade Festival, som gjelder både kvinners deltakelse, vold og økonomisk rettferdighet, viser at det fremdeles er mye som kan og må gjøres for å bringe verdens kirker nærmere realiseringen av visjonen om et likeverdig og likestilt fellesskap.

Det praktiske

Hele festivalen foregikk på Belvedere Technical Teacher's College i Harare.

Det var et stort område med studentboliger hvor vi ble innlosjert på tomannsrom, gymsal der møter, gudstjenester og fester foregikk, matsal, utstillingslokaler etc.. For anledningen var det også satt opp en Padare: afrikanske stråhytter med tematiske utstillinger, møteplasser og lignende. Et stort telt fungerte som shoppingsenter, der mye fin brukskunst, klær, m.m. var å få kjøpt.

Stedet var velegnet for en slik festival. Det var romslig plass med fine parkområder. Samtidig ble vi på en måte i vår egen lille "festivalverden", byen Harare føltes fjern.

Måltidene var et kapittel for seg. Vi fikk god mat, men det var nok litt av en jobb å organisere tre måltider pr. dag for langt over tusen mennesker. Vi fikk derfor lære oss å stå i lange matkøer i Afrika. Det var en nyttig erfaring å ta med seg.

Køer var det også i den lokale festivalbanken, som hadde begrenset åpningstid. Å være mange på et sted betyr venting, så mye tid gikk med til kølivet.

Siden dagsprogrammene var innholdsfulle og ofte gikk ut over sine tidsrammer, kunne det av og til føles litt heseblesende å rekke alt en skulle. Men vi avsluttet alle kveldene i vår lille "norske klubb" med avslappende samvær og felles evaluering av dagens opplevelser.

Organiseringen av skyss til og fra festivalstedet/flyplassen fungerte veldig bra. Vi fikk også god hjelp til å arrangere egen sightseeing/handletur i Harare etter festivalens avslutning.

De som arbeidet på festivalstedet var hyggelige og imøtekommende. Det var godt å være der! Som oppsummering vil jeg gi honnør til den lokale komiteen i Harare for en vel gjennomført festival.

Kari Flornes,
Høgskolelektor ved Høgskolen i Bergen
Björgvin bispedømme

DECADE FESTIVAL IN HARARE 27-30 desember 1998

Kvinnefestivalen i Hare 27-30 desember 1998

Vi kom fra alle verdens kanter til Harare for å feire avslutningen av Det økumeniske kvinnetåret : *Kirker i solidaritet med kvinner*. Kvinner i alle aldre, i alle regnbuens farger, unge og gamle, noen med små barn på armen, andre i en alder der de selv trengte støtte fra andre.

I noen korte dager med skiftende vær, slik det er i regntiden, der det hurtig skifter fra brennende sol til plaskende regn, opplevet vi felleskap og varme, glede og sorg, smerte og håp, fengende rytmer og ildfull dans. Forskjeller i bakgrunn og livsvilkår, i kultur og tro ble borte.

I de liturgiske samlingene der hele mennesket, ånd, sjel og legeme var inkludert, opplevet vi trosfellesskap, fornyelse og håp. Enheten i Kristus ga oss nye sanger, nye bilder, nye visjoner for fremtiden. Smerten over at vi ved inngangen til et nytt årtusen ikke er kommet lengre, globalt sett, vil alltid være der. Kvinner og barn er de som lider mest i fattigdom og kriger som aldri synes så ta slutt. ” Har dere glemt oss?” var ropet fra kvinnen fra Sudan-” i 43 år har krigen rast i vårt land, vi mangler alt, mat, klær, trygghet for våre barn og oss selv, men våpen av nyeste fabrikkasjon, er det rikelig tilgang på. Hvor kommer disse våpnene fra ?”

Vi som representerte den rike del av verden følte oss truffet og beskjemmet, og vi spør oss selv :” Hvorfor er vi så likegyldige og tafatte i all vår overflod?”

Til tross for alt det vonde og vanskelige er det rausheten og varmen vi vil huske, de gode smil, det faste håndtrykket, sangen og dansen der vi alle ble revet med.

Avstanden er stor fra velferdsstaten Norge til afrikanske samfunn, der kvinnene bærer de tyngste bærene med ansvar for barn og familie, engasjement i menighet og samfunn for å bygge en bedre fremtid. Stolte er de og vakre, i fargerike klær som får oss nordboere til å føle oss svært så bleke, men den største forskjellen er livsgleden slik en tysk prest som før festivalen hadde vært på en Women to Women-visit i Sudan uttrykket det :

” Det var ganske forferdelig der, krig og elendighet, sult og nød, likevel traff jeg glade mennesker som ga av seg selv og som møtte meg med varme og raushet. Midt i elendigheten blant mennesker som mangler alt og som aldri vet hva morgendagen kan bringe, om det i det hele tatt blir noen morgendag, opplevet jeg mennesker som tror på og som gleder seg i Kristus. De forkynner gledens teologi : Theology of Joy. Selv har jeg nok mer forkynt korsets og lidelsens teologi og vært mindre opptatt av gleden. Turen til Sudan har forandret meg som menneske og som prest.”

Mange andre av de rundt 1200 deltakerne, for det meste kvinner, men noen få utvalgte menn, føler det nok på samme måte som den tyske presten. Møtet med Afrika gjør noe med deg som menneske. Naturen er så annerledes, betagende og mektig, menneskene så åpne, vennlige og rause. Trommene, rytmen og sangene griper deg. Hemningene forsvinner og uansett alder, hudfarge og kulturell bakgrunn må du bare bli med i sangen og dansen.

Lenge vil rytmene og gleden sitte i oss. Rike på opplevelser og inntrykk vendte vi tilbake til det kalde nord med hjertet fullt av takknemlighet over å hatt fått lov til å være sammen med Guds folk fra alle kontinenter og folkeslag. Opplevelsen av kvinnefelleskapet var sterkt og gripende.

Overalt opplever kvinner mishandling og overgrep. Men festivalen ga muligheten til å dele det vonde og peke på endring og muligheter for å legge fortiden bak seg og stake ut en ny kurs for fremtiden. Her utfordres kirkene over hele verden til å stå sammen med kvinnene og kjempe mot uretten. Den norske kirke med sitt *Ressursenter for mishandlede kvinner* kan inspirere andre kirker i verden til å opprette liknende sentre.

Vi følte oss glade og stolte over at vår kirke nettopp her hadde mye å dele med andre, noe interessen omkring Synnøve Hinnaland Stendals presentasjon av Ressursenteret og Den norske kirkes arbeid på dette området, viste.

Det økumeniske tiåret er over, men arbeidet for rettferdighet, fred og vern om skaperverket fortsetter. Ved inngangen til et nytt årtusen utfordres vi til å virkeliggjøre drømmene om en bedre verden, en bedre fremtid for våre barn og barnebarn.

Kvinnefestivalen i Harare viste i full mon hvilken ressurs kvinner representerer. De er tradisjonsbærere og tradisjonsformidlere, tar vare på barn og familie, skaffer seg utdanning og engasjerer seg i kirke og samfunn.

Kirker over hele verden trenger kvinnes innsats og arbeid, men mange føler at de ikke blir sett eller verdsatt slik de ønsker. Kvinner kan ikke lenger være til stede i kirke og samfunn på menns premisser. Vi ønsker å være oss selv og bidra med alle de gaver Gud har gitt oss.

Den dagen kirker i alle land erkjenner dette og legger til rette for ordninger og fellesskap der kvinner og menn er akseptert som likeverdige og likestilte, kan det nye og gode fellesskap mellom kvinner og menn vokse fram og gjøre oss troverdige for Gud og mennesker.

Kari Flornes, deltaker fra Bjørgvin Bispedømme

Bergen januar 1999